

Vergaderjaar 2010–2011

32 465

Het afschaffen van de beperkte opbouw van minimum vakantierechten tijdens ziekte, de invoering van een vervaltermijn voor de minimum vakantiedagen en de aanpassing van enige andere artikelen in de regeling voor vakantie en verlof in Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek

Nr. 5

VERSLAG

Vastgesteld 11 oktober 2010

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹, belast met het voorbereidend onderzoek van bovenstaand wetsvoorstel, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen van haar bevindingen.

Onder het voorbehoud dat de regering de vragen en opmerkingen in dit verslag afdoende zal beantwoorden, acht de commissie hiermee de openbare behandeling van het voorstel van wet voldoende voorbereid.

Inhoud

	Blz.
1. Inleiding	1
2. Jurisprudentie Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen	2
3. De hoofdlijnen van het wetsvoorstel	3
<i>Opnemen van vakantie bij ziekte</i>	3
<i>Stimuleren van vakantieopname</i>	3
<i>Vervaltermijn</i>	3
<i>Uitzonderingen op de toepasselijkheid van de vervaltermijn</i>	5
<i>Overgangsrecht</i>	5
4. Financiële gevolgen	6
5. Reactie sociale partners	6
6. Artikelsgewijs	7

¹ Samenstelling:

Leden: Gent, W. van (GL), Fng voorzitter, Hamer, M.I. (PvdA), Blok, S.A. (VVD), Aptrout, Ch.B. (VVD), Smeets, P.E. (PvdA), Hijum, Y.J. van (CDA), Koşer Kaya, F. (D66), Ulenbelt, P. (SP), Ortega-Martijn, C.A. (CU), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Koppejan, A.J. (CDA), Dijck, A.P.C. van (PVV), Spekman, J.L. (PvdA), Vermeij, R.A. (PvdA), Thieme, M.L. (PvdD), Fritsma, S.R. (PVV), Karabulut, S. (SP), Dijkstra, P.A. (D66), Dijkgraaf, E. (SGP), Hennis-Plasschaert, J.A. (VVD), Azmani, M. (VVD), Jong, L.W.E. de (PVV) en Klaver, J.F. (GL).

Plv. leden: Voortman, L.G.J. (GL), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Krom, P. de (VVD), Burg, B.I. van der (VVD), Klijsma, J. (PvdA), Smilde, M.C.A. (CDA), Ham, B. van der (D66), Kooiman, C.J.E. (SP), Vacature, CU (), Uitslag, A.S. (CDA), Toorenburg, M.M. van (CDA), Dille, W.R. (PVV), Çelik, M. (PvdA), Dijsselbloem, J.R.V.A. (PvdA), Ouweland, E. (PvdD), Gerbrands, K. (PVV), Irrgang, E. (SP), Verhoeven, K. (D66), Staij, C.G. van der (SGP), Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Venrooy-van Ark, T. (VVD), Klaveren, J.J. van (PVV) en Sap, J.C.M. (GL).

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel Het afschaffen van de beperkte opbouw van minimumvakantierechten tijdens ziekte, de invoering van een vervaltermijn voor de minimumvakantiedagen en de aanpassing van enige andere artikelen in de regeling voor vakantie en verlof in Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek. De leden van de VVD-fractie erkennen dat het onderhavige wetsvoorstel voortvloeit uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

(HvJEG). De leden van de VVD-fractie betreuren het echter dat de financiële en administratieve gevolgen van het wetsvoorstel bij de werkgevers komen te liggen. De leden van de VVD-fractie erkennen de rechten van de werknemers op verlof, maar de uitwerking van onderhavig wetsvoorstel zou een te eenzijdige druk kunnen neerleggen bij de werkgevers. De leden van de VVD-fractie hebben aanleiding gezien tot het stellen van enkele vragen, welke in dit verslag zijn opgenomen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. Deze leden ondersteunen van harte het schrappen van de beperkte minimum vakantieopbouw bij ziekte uit de wet (artikel 7:635 lid 4 BW). Hiermee wordt volgens deze leden recht gedaan aan de uitspraak van het HvJEG, dat een beperkte opbouw van vakantie-dagen voor (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte werknemers niet geoorloofd is. De vragen van de leden van de PvdA-fractie zijn in dit verslag opgenomen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie zijn weergegeven in dit verslag.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het onderhavige wetsvoorstel. De vragen van deze leden zijn weergegeven in dit verslag.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse het wetsvoorstel ontvangen. Zij onderstrepen het doel om de regeling in het Burgerlijk Wetboek (BW) inzake vakantieopbouw in overeenstemming te brengen met Europese regelgeving. Wel hebben de leden vragen over de consequenties van het voorliggende wetsvoorstel. Deze zijn opgenomen in dit verslag.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Deze leden beseffen dat er rekening gehouden moet worden met de jurisprudentie van het HvJEG. Wel vragen zij om een nadere toelichting waarom de regering van mening is dat de voorgestelde maatregelen tot een evenwichtige balans leiden tussen de opbouw van minimum vakantierechten en een regelmatige opname van minimum vakantierechten. Zij willen naar aanleiding van de voorgestelde wetswijzigingen graag nog een aantal andere vragen voorleggen aan de regering. Deze zijn terug te vinden in het verslag.

2. Jurisprudentie Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen

Kan de regering aangeven hoe het Nederlandse systeem van verlofopbouw tijdens ziekte zich verhoudt ten opzichte van regelingen in andere lidstaten? Hoe geven andere lidstaten navolging aan de uitspraken van het HvJEG inzake artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG? De leden van de VVD-fractie vragen hierop een reactie van de regering.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat het voorliggende wetsvoorstel niet rept over terugwerkende kracht. De leden van de PvdA-fractie vernemen daarom graag of dit wetsvoorstel terugwerkende kracht heeft tot 23 november 2006, de datum waarop richtlijn 2003/88/EG (de arbeidstijdenrichtlijn) in werking is getreden.

Hebben ook andere landen hun vakantiewetgeving aangepast naar aanleiding van de in de memorie van toelichting genoemde uitspraken? Zo ja, welke en op welke wijze, vragen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de SP-fractie vragen de regering een overzicht van de invulling van artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG in de andere lidstaten van de Europese Unie.

In hoeverre hebben andere lidstaten van de Europese Unie de wetgeving over verlof tijdens periodes van ziekte naar aanleiding van de in de memorie van toelichting genoemde jurisprudentie van het HvJEG aangepast, zo willen de leden van de ChristenUnie-fractie graag weten. Deze leden vragen om toe te lichten op welke wijze de betreffende lidstaten dan aanpassingen gaan doorvoeren of dit al hebben gedaan.

3. De hoofdlijnen van het wetsvoorstel

Opnemen van vakantie bij ziekte

Kan de regering toelichten in hoeverre er de mogelijkheid bestaat tussen werkgever en werknemer vooraf gezamenlijk afspraken te maken hoe vakantieverlof op te nemen in het geval er in de toekomst sprake is van mogelijk ziekteverzuim, vragen de leden van de VVD-fractie. In welke mate kan men onderling beslissen van de onderhavige regeling af te wijken? Kan op grond van artikel 7:611 BW van werknemers worden vereist dat zij ermee instemmen dat bepaalde ziektedagen worden aangemerkt als vakantiedagen? De leden van de VVD-fractie vragen hierbij in te gaan op bijvoorbeeld de situatie waarin de ziekte van de werknemer niet in de weg staat aan het genieten van vakantie (een bouwvakker die een gebroken hand heeft kan nog op vakantie gaan en aldaar recupereren).

De leden van de D66-fractie van benieuwd naar de gevolgen van dit wetsvoorstel op de re-integratie van zieke werknemers. Een gedeelte van zieke werknemers is gehouden tot re-integratie. Nu krijgt deze groep de mogelijkheid om hiervoor vakantie op te nemen. De leden vragen of dit niet ten koste gaat van de re-integratie inspanningen van deze groep. Zo nee, waarom niet? Zo ja, kan de regering inzicht geven in de omvang hiervan?

Stimuleren van vakantieopname

De regering stelt vast dat vakantieopname tijdens ziekte nu ook al wel mogelijk is, maar dat dit in de praktijk nagenoeg niet voorkomt. Op welke wijze denkt de regering dat de voorgestelde wijzigingen hierin verandering zullen brengen, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Deze leden willen weten of de regering nog aanvullende initiatieven overweegt op bijvoorbeeld het gebied van informatievoorziening om het opnemen van vakantie tijdens ziekte te stimuleren. Gaat de regering daarnaast het effect van de wettelijke wijzigingen nog evalueren, zo vragen deze leden.

Vervaltermijn

De leden van de VVD-fractie vragen de regering op de volgende vragen inzake de vervaltermijn in te gaan. Waar is de zes maanden vervaltermijn voor het opnemen van minimumvakantie op is gebaseerd? Waarom is er gekozen voor deze termijn en niet voor bijvoorbeeld een termijn van drie maanden? Wat wordt er bedoeld met de zinsnede «voldoende ruimte om de vakantie te kunnen benutten»? Op welke ruimte doelt de regering? En wie ziet daarop toe? Wat bedoelt de regering met het feit dat voor het verval van het minimum aan vakantie-rechten bepalend is of een werknemer zijn minimumrechten heeft kunnen benutten binnen de gehele opbouwperiode? Hoe verhoudt zich dit tot de verschillende soorten arbeidscontracten met verschillende manieren van verlofopname, bijvoorbeeld de verplichting dat men gedurende twee aansluitende maanden alle verlofdagen opneemt? Wat is de verhouding tussen de mogelijkheid om maatwerkafspraken te maken en het feit dat reeds

afspraken bestaan? Wat houdt het wetsvoorstel in voor reeds bestaande contractuele afspraken tussen werkgever en werknemer, nu deze bestaande afspraken logischerwijze geen rekening houden met het bestaan van een vervaltermijn van een kalenderjaar en zes maanden? Kan de regering bevestigen dat een pro rata gedeelte van de minimumaanspraak vervalt, indien de werknemer redelijkerwijs in staat is geweest een gedeelte van de minimumaanspraak aan vakantiedagen op te nemen, maar dit niet heeft gedaan? Als dit niet zo is, kan de regering nader toelichten waarom de vervaltermijn slechts geldt indien de werknemer redelijkerwijs in staat is de totale minimumaanspraak op te nemen gedurende de vervaltermijn? De vervaltermijn geldt slechts voor de minimum vakantieaanspraak, houdt dat paradoxaal genoeg in dat bovenwettelijke vakantiedagen in beginsel blijven bestaan totdat deze verjaren (of worden opgenomen uiteraard)? Waarom zou de vervaltermijn ook niet gelden voor de bovenwettelijke vakantiedagen, behoudens uitdrukkelijk andersluidende afspraak? Kan de regering bevestigen dat op grond van artikel 7:611 BW werknemers als «goed werknemer» verplicht zijn de minimumaanspraak op te nemen gedurende de vervaltermijn?

De leden van de PvdA-fractie ondersteunen het voorstel om een zeer korte vervaltermijn in te voeren voor de minimumvakantiedagen niet. De regering gaat hierbij volgens deze leden voorbij aan het feit, dat in 2002 de verjaringstermijn van vakantiedagen is verlengd van twee naar vijf jaar, om het sparen van (wettelijke) vakantiedagen mogelijk te maken met als doel werknemers beter in staat te stellen betaalde arbeid te combineren met zorgtaken, sabbatical, scholing, mantelzorg of andere privéaangelegenheden. De leden van de PvdA-fractie vragen of er een sanctie op de werkgever staat wanneer deze de werknemer niet in de gelegenheid heeft gesteld om de minimumvakantie op te nemen. Tevens vragen deze leden of het klopt dat een werknemer niet 18 maanden de tijd heeft om zijn jaarlijkse vakantie op te maken. Ook vragen deze leden of het klopt dat de aanspraak op vakantie gekoppeld is aan de aanspraak op loon en zo ja, of dit betekent dat gedurende het jaar opgebouwde vakantie rechten een steeds kortere vervaltermijn hebben.

De leden van de CDA-fractie constateren dat in het voorliggende wetsvoorstel wordt gesproken van een «vervaltermijn» in plaats van een «verjaringstermijn». Van een vervaltermijn kan normaal gesproken door sociale partners niet afgeweken (bij collectieve arbeidsovereenkomst (cao) of individuele arbeidsovereenkomst) worden aangezien het om «dwingend» recht gaat. Is er voldoende garantie dat deze mogelijkheid daadwerkelijk gecreëerd wordt?

De leden van de SP-fractie vragen de regering waarom de argumenten uit 2001 voor de verlenging van de vervaltermijn naar vijf jaar niet meer gelden. Zij vragen de regering hoe vaak het voorkomt dat opgespaarde vakantiedagen worden opgenomen met als reden zorgverlof, levensloopregeling of verlenging van ouderschapsverlof. De leden van de SP-fractie vragen naar de omvang van opgespaarde vakantiedagen op dit moment en welke waarde dit vertegenwoordigt. Wat is de verwachte afname tien jaar nadat dit wetsvoorstel in werking is getreden? Waarom heeft de regering niet gekozen voor een flexibele opstelling waarbij indien het werk het opnemen van de vakantiedagen belet deze niet komen te vervallen?

De regering geeft aan dat afwijkingen van de minimumvakantie en vervaltermijn die ten gunste van de werknemer uitvallen individueel en via de cao mogelijk zijn. In hoeveel van de afgesloten cao's is hier sprake van, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Worden de mogelijkheden voor verlofsparen met een teruggang van de vervaltermijn voor het

opnemen van minimum vakantierechten van vijf jaar naar een half jaar niet te sterk beperkt, zo willen deze leden weten.

Uitzonderingen op toepasselijkheid van de vervaltermijn

Kan de regering bevestigen dat op de werknemer de eventuele bewijslast rust om aan te tonen dat hij of zij redelijkerwijs niet in staat is geweest vakantie op te nemen tijdens een vervalperiode, nu het immers op grond van 7:638 BW ook de werknemer is die de vakantiedagen vaststelt? De leden van de VVD-fractie vragen de regering hierop een reactie.

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering om verder te specificeren welke situaties onder de uitzondering op de vervaltermijn vallen. Valt ook de aanspraak van de werknemer die door overwerk, piekperiodes of door tijdelijke afwezigheid wegens ziekte of zwangerschap, niet in staat is of door de werkgever wordt gesteld om alle wettelijke vakantie tijdig op te nemen onder de uitzondering? Welke situaties vallen allemaal onder de «andere bijzondere omstandigheden»?

De leden van de CDA-fractie merken op dat de invoering van een korte vervaltermijn wordt gemotiveerd door te wijzen op de belangrijke «recuperatiefunctie» van vakantiedagen voor de werknemer en dat gestimuleerd moet worden dat de werknemer deze dagen ook daadwerkelijk en op tijd opneemt. De leden van de CDA-fractie zijn het helemaal eens met de redenering dat een werknemer tijdig in de gelegenheid gesteld moet worden om vrij te nemen om uit te kunnen rusten van zijn werk. De dwingende – negatieve – prikkel die uitgaat van het wetsvoorstel schiet echter naar de mening van deze leden zijn doel voorbij. Het voorliggende wetsvoorstel gaat geheel voorbij aan het feit dat werknemers niet altijd in staat zijn om het volledige aantal vakantiedagen in een jaar op te nemen, bijv. door (kortdurend) ziekteverlof, zwangerschap, overwerk, piektijden in de onderneming etc. Nu kan volgens het wetsvoorstel voor deze groep werknemers «die redelijkerwijs niet in staat zijn geweest hun minimumvakantie op te nemen» een uitzondering gemaakt worden (voor hen geldt dan de oude verjaringstermijn van vijf jaar), maar in de praktijk zal een (individuele) werknemer niet steeds zijn recht op vakantie bij zijn werkgever willen bevechten, om een arbeidsconflict te voorkomen. Sowieso vinden de leden van de CDA-fractie het begrip «redelijkerwijs» voor velerlei uitleg vatbaar. Zij vragen de regering in te gaan op dit punt van kritiek

De leden van de ChristenUnie-fractie willen weten hoe de regering de medische redenen op grond waarvan de minimum vakantieaanspraak niet al binnen zes maanden komt te vervallen precies definieert. De regering noemt het voorbeeld van langdurig zieke werknemers die geheel vrijgesteld zijn van verplichtingen tot re-integratie. Kan de regering nader toelichten welke andere medische situaties er nog zijn waarbij de minimum vakantieaanspraken niet komen te vervallen, zo vragen deze leden.

Overgangsrecht

De leden van de VVD-fractie vragen de regering uit te leggen hoe om wordt gegaan met «vakantiedagenreservoirs» die thans reeds bestaan, de in te voeren vervaltermijn en het overgangsrecht. Is het zo dat werknemers door het wetsvoorstel verplicht worden om allereerst de vakantiedagen op te nemen in de lopende referentieperiode en pas daarna vakantiedagen op gaan nemen die in voorgaande jaren zijn opgebouwd?

4. Financiële gevolgen

De leden van de CDA-fractie vragen de regering aan te geven hoe de schatting dat het gaat om 8 000 werknemers en een extra kostenpost van € 30 miljoen euro tot stand is gekomen. Hoe denkt de regering dat werkgevers de extra kosten zullen gaan ondervangen? Kan de regering een indicatie geven van de extra kosten van een werkgever geven voor een werknemer met een fulltime dienstverband, geen opgenomen minimumvakantiedagen en met een minimumloon, een modaal loon en twee keer een modaal loon als de vakantiedagen uiteindelijk uitbetaald moeten worden?

De leden van de SP-fractie vragen om een onderbouwing van toename van de werkgeverslasten met € 30 miljoen Euro.

De leden van de D66-fractie constateren dat de regering schat dat de invoering voor 8 000 werkgevers leidt tot extra kosten. Hoe zijn deze kosten verdeeld? Bestaat de kans dat bepaalde werkgevers in de problemen komen door hoge kosten? Daarbij doelen de leden bijvoorbeeld op kleine bedrijven die door dit voorstel plotseling te maken krijgen met een grote kostenpost.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een toelichting hoe de inschatting van de extra kostenpost van € 30 miljoen Euro dat het bedrijfsleven door de wetwijziging zal ondervinden tot stand is gekomen. In welke mate heeft een kortere of langere vervaltermijn voor het opnemen van de minimumvakantie ook andere kosten voor het bedrijfsleven tot gevolg, zo willen deze leden weten. Kan de regering deze kosten voor het bedrijfsleven verduidelijken aan de hand van enkele concrete voorbeelden zoals met een vervaltermijn voor het opnemen van de minimumvakantie van één of twee jaar, zo vragen deze leden.

5. Reactie sociale partners

De regering merkt in de memorie van toelichting op dat het partijen vrij staat om op individueel of collectief niveau afspraken te maken die ertoe strekken dat dagen niet komen te vervallen c.q. een langere vervaltermijn in acht te nemen, maar dat het de verantwoordelijkheid van partijen is hoe hier mee om te gaan «in het licht van de doelstelling die aan de minimumvakantie ten grondslag ligt». De leden van de CDA-fractie vragen de regering dit nader toe te lichten. Hoe zal de regering omgaan met cao's die voorliggen voor algemeen verbindendverklaring en die voorbijgaan aan de doelstelling die aan minimumvakantie ten grondslag ligt? In welke situaties is de regering van mening dat voorbijgegaan wordt aan de doelstelling van de minimumvakantie? Kan de regering dit illustreren met voorbeelden?

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat het de verantwoordelijkheid van partijen zelf is hoe met het maken van individuele afspraken of afspraken binnen cao's wordt omgegaan, in het licht van de doelstelling die aan de minimumvakantie ten grondslag ligt. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen aan de regering om dit nader te concretiseren. Wordt dit ook meegenomen in de afweging van de regering bij het algemeen verbindend verklaren van cao's, zo vragen deze leden.

6. Artikelsgewijs

Artikel III

De leden van de ChristenUnie-fractie wanneer de regering er naar streeft om het wetsvoorstel in werking te laten gaan.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Gent

Adjunct-griffier van de commissie,
Santucci